

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 73.

— Sibiu, Mercuri 10/22 Septembre. —

1880.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Prin acésta se deschide abonamentu nou pe triluniulu Octobre — Decembre a. c. si anume:

cu 2 fl. v. a. in laintrulu monarchiei,
cu 2 fl. 50 cr. séu 6 franci in strainatate.

Acei p. t. domni abonati alu caroru abonamentu espira cu ultim'a Septembre st. v. sunt rogati a'si reinnoi abonamentulu de timpuriu, pentru cá se nu suferu intrerupere in expedarea diariului.

Bani de abonamentu se transmitu mai usioru si mai siguru prin assemnatiuni postale (mandate) de a dreptulu la: „Observatoriulu“ in Sibiu.

Esemplarie complete mai avemu numai dela 1/13 Iuliu a. c.

Conditiiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului.

Redactiunea.

Conventulu bisericescu alu reformatiloru.

Se mai observase si cu alte ocaziuni, cá institutiunea bisericesca numita in bisericele greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a congressu nationalu bisericescu, la reformatii calviniani se dice, dupa unu usu vechiu, conventu bisericescu, adeca unu corpu legislativu alesu din tóte diecesele. Calvinii au in Ungari'a 4 diecese, in Transilvani'a 1. Deputatii conventului convocati din tóte 5 diecese de cátra curatorulu supremu si presidente mirénu br. Nicolae Vay, s'au adunatu éra si in Budapest'a pe 13 Septembre a. c. Lipsindu inse presidente de ordinariu din caus'a betranetieloru si a nepotintiei, conventulu alese de presidente ad hoc pe comitele Emericu Degenfeld. Din partea bisericaniloru erau de facia superintendentii (episcopii) P. Török, B. Révész, Gabrielu Popp, Petru Nagy (din Transilvani'a) s. a.

Óre inse ce ne póte interessá pe noi activi-

tatea unui conventu calvinescu? Nu cá ne póte, ci trebue se ne interessedié fôrte de aprópe, sau daca nu, atunci noi romanii nici se mai vorbimu de autonomii bisericesci si libertatea religiósá se nu o mai luamu in desiértu, se nu o portamu prin gurile nóstre, cá nu ar mai avea nici-unu intielesu.

Reformatii isi organisédia tocma acuma bisericele loru din nou, spre care scopu se si puse in desbatere unu nou proiectu de statutu, alu carui simbure este: autonomia, independentia intemeiata nu numai pe libertatea constitutionalá a tieriei, elastica cá si unu cauciucu, ci si pe tractatele de Vien'a, Lintiu, Presburg etc. si pe poterea de viétia ce adscriu ei confessiunei loru.

In acelu statutu scólele confessionali fusera declarate de trupu din trupulu biserice, spiritulu din spiritulu ei, viétia din viétia ei. Asia intielegu reformatii natur'a scóleloru confessionali.

Totu acum se luá din nou in desbatere dreptulu inspectiunei supreme a monarchului, pe care in constitutiune ilu exercitédia mai multu numai ministrulu. Calvinii dau acelu dreptu o definitiune, care differe fôrte multu de modulu precum este interpretatu de ministru si precum se încérca acesta se'lu aplice. S'a vediutu de atâtea-ori si chiaru in primavér'a trecuta, cum sínódele reformate au respinsu cu urgia si mania unele ordonantie ale ministrului, cá nelegali, cá despotice si asupritórie.

Comissiunea reformatiloru insarcinata a supune la critica proiectulu de lege alu gubernului relativu la reform'a scóleloru medie (gimnasiali), fiindu gata cu operatulu seu, se luá si acesta in desbatere de urgentia. Se scie cá acelu proiectu fusese pusu pe més'a dietei in sessiunea trecuta, cá inse ministeriulu vediendu mai virtosu amerintiarile protestantiloru, ilu retrase in Maiu, inse numai pentru-cá in sessiunea de tótna se'lu puna in desbatere, modificatu sau nu, se va vedea preste puçinu. Protestantii o voru scóte la cale cu apararea autonomiei loru, pentru-cá in fine nici-unu gubernu nu va fi asia de neunu, cá se provóce versari de sange, éra in càtu pentru limba, se scie bine, cá cei mai multi reformati sunt magiari si scólele

loru totu magiare, prin urmare densii in acestu punctu sunt din totu sufletulu de acordu cu calvinulu Col. Tisza si cu toti connationalii si coreligionarii lui. Cu totulu alt'a este positiunea gimnasioloru nemagiare. Ací, la cestiunea gimnasioloru, se va vedea si cunósce, cáta valóre va fi mai avendu autonomi'a bisericesca definita si circumscrisa in biserica resaritena, ici prin statutu metropoliei gr.-or. romanesce, colo prin alu celei serbesce. Ací va fi pétr'a de proba, pâna la ce mesura biserica mai este in stare de a sustiné si apará nationalitatea si limb'a.

Se spune, cá dupa deschiderea dietei se voru aduná si episcopii catholici cu scopu de a se consultá in caus'a gimnasioloru confessionali, pe care gubernulu le-arú luá prea bucurosu, nu numai in administratiunea, dara tocma in proprietatea statului, adeca le-arú secularisá definitivu.

Calvinii se adunara inaintea dietei, de urgentia, cá nu cumva se fia surprinsi; catholicii o iau mai pe comoditate, mai incetisioru, numai de nu ar fi prea incetu si prea tardiu. Inse dóra totu nu, cá-ci lupt'a intre biserica si statu este fôrte vechia; de pace durabila nu e vorba, ci numai de armistitiu, cá si intre nationalitati, si nici vreunu modus vivendi nu s'a potutu aflá pâna acuma. Se speramu cá episcopatul nu va suferi se semene nimeni ventu, pentru cá se secere cele mai teribili orcane.

Aliantiele austro-germane.

Este necontestabilu cá pâna la catastrofa dela Sedanu dinasthi'a habsburg-lotaringa mai avea inca perspective, de si fôrte palide, de a isi potea recastigá supremati'a sa asupra Germaniei, de care se bucurase pâna la 1866. Refusandu alianti'a Franciei in contr'a Prussiei la 1870, Austri'a a perdutu orice sperantia de a isi restaurá aceea suprematia, si constrinsa fiindu a se inpacá cu faptele implinite, isi întórse privirile sale spre Orientu, cu scopu de a se recompensá pentru ceea ce perduse in Germani'a si Itali'a.

Cu tóte acestea amu fi fôrte gresiti, déca amu crede, cá acésta retragere séu reconcentrare a domniei austriace spre Orientu, datédia numai din a

Foisiór'a „Observatoriului“.

Din viati'a unui domnitoriu alu lumei.

(Schitia istorica.)

Comunicata de J... C....

(Urmare si fine.)

Leulu nu érá dispusu de lupta, isi mai aruncá o data privirile asupra tinerului erou si se întórse. Vediendu acésta Constantinu, isi radica cu man'a stânga coifulu de josu si cu o aruncatura poternica lovesce in leu. La acésta insulta nobilulu animalu iritandu-se se reintórce repede si prin nisce sarituri poternice se apropia de tineru, ochii lui schinteiau cá fulgerulu, isi batea cu cód'a cóstele sale, éra publiculu asteptá fara cá se resufe, cele ce aveau se se intemple.

Regele desiértului dupa ce s'au apropiatu binisioru de tineru, nu s'au potutu ascunde natur'a sa de pisica, ci se puse pe fóle ficsandu'si ochii asupra lui Constantinu si pregatindu-se pentru o saritura poternica, se tinea cátra tineru. Constantinu nu s'au misicatu din loculu seu.

Leulu inieptandu-se pe pitórele de din dreptu, s'au radica in doue pitóre, si-au deschisu gura si sbierandu intr'unu modu inforatoriu, se aruncá asupra adversariului seu.

Fiiulu de Caesaru ilu asteptá cu sange rece, si sarindu leulu, elu prin o misicare repede i esi din cale si'i infipse pâna in manunchiu sabi'a in pieptulu lui. Dar aventulu leului au fostu asia de poternicu, in càtu ilu apucá pe Constantinu cu sabia cu totu si se trantira ambii la pamentu, numai càtu leulu dejá érá mortu.

Constantinu s'au sculat, publiculu privitoriu au eruptu in aplause.

Cu sabi'a plina de sange se grabí tinerulu erou spre logea lui Galeriu, curtenii fara voi'a lor dandui onórea cuvenita i-au facutu locu, éra elu dise Caesarului

cu unu tonu rece: — Mai ántaiu me ducu acuma cu acésta sabia la Rom'a si de acolo me reintorcú la tine. Astépta-me.

Pe candu intréga Nicodemi'a saltá de bucuria, Galeriu cautá mijloculu si calea, prin care ar potea se scape de acea fantoma, care i apasá sufletulu; acésta fantoma o potea inpacá numai sangele lui Constantinu; sangele acesta inse au inceputu se fia tare scumpu inaintea locuitoriloru din Nicodemi'a si inaintea legiuniloru, cari erau in stare se apere pe invingétoriulu Sarmatiloru de ori-ce pericu.

Constantinu inca de cu nópte disparú din Nicodemi'a.

III.

In Nicodemi'a érá o séra intunecósá, candu Constantinu lasá se vina la sine pe comandantulu calaretiloru si ilu insciintiá, cá viétia lui nu e sigura in apropierea lui Galeriu, elu inca in aceea nópte trebue se scape, la din contra e pierdutu, pentru aceea modulu celu mai simplu e se'i dea 100 de calareti, cu cari se póta dispune dupa placu.

Comandantulu ascultá posomoritu propunerea, si se cugetá seriosu, cá óre nu ar fi mai bine se'lu prindia in acelu momentu, ori se fuga si elu de lângá Galeriu. Scíá bine, cá intre ómenii sei cu anevoia va aflá vreunulu, carele ar fi in stare a se opune lui Constantinu meritului loru beliduce; — scíá cumcá indata ce faim'a despre detnerea lui Constantinu va ajunge la legiuni si la cavalerime, se va nasce o revolta, asemenea careia locuitorii Bithiniei inca nu au vediutu; si ce e dreptu, legiunile erau dedate cu asemenea revolte inca de sub timpulu lui Comodu, daca inse ilu va lasá se scape, atunci va fi ucisu elu.

— Caesare! te-am intielesu, plecu si eu cu tine. Cei doi barbatii se despartira.

Dupa unu timpu scurtu pe stradele Nicodemiei se poteau vedea soldatii calari, cari trebue cá aveau afaceri fôrte urgente si inportante, de órece mergeau fara a vorbi ceva, spre portile vestice ale cetatiei.

Galeriu nu potea dormi. Asupra creeriloru sei se apasá ide'a, cá sabi'a cea inrosita de sangele leului se va întórce candu-va si asupra lui, si cá nu cumva se i se implinésca ingrijirea, au decisu se omóre pe Constantinu.

Inca in diori chiamá pe supremulu palatinu.

— Chiamá pe Constantinu, tu vei stá padia aci, si fi cu atentiune la semnu meu.

Oficiariulu se departá, Galeriu asteptá cu inpatientia reintórcerea lui. Au trebuitu se astepte multu, si candu acela s'au reintorsu, se potea vedea inca surprinderea pe fati'a lui.

— Constantinu au fugitu adi nópte, i se dise.

Galeriu a strigatu un'a cu o voce, din care se potea cunósce dorerea si furi'a sa.

— Dupa elu, scocioriti intregu Orientulu, trebue se mi'lu readuceti, sbierá Galeriu.

— Ne-au intrecuti cu o di intréga — fu respunsulu — adi nópte au taiatu vinele calioru, in tóta Nicodemi'a nu poti dispune de unu singuru calu.

— Unde-mi sunt calareti?

— Au fugitu cu elu.

— Luati caii cetatieniloru.

— Ei si-au sacrificatu caii lor dieiloru, indata ce au auditu cá au scapatu Constantinu.

Istoricii Lactu Pomponiu si Eusebiu marturisescu, cumcá Galeriu n'au potutu se capete in tóta Nicodemi'a nici unu calu pentru urmarirea lui Constantinu. Constantinu, pe candu cetele lui Galeriu au capetatu cai, trecea prin Hellespontu, éra nisce corabieri din Bizantiu l'au trecut in Traci'a.

Aici ar fi fostu in sigurantia, pentru-cá preste acésta parte a imperatiei române domnea Maximianu Herculeu, dar temendu-se totusi de Galeriu, au trecut in fruntea calaretiloru sei in Moesi'a si de aici in Panoni'a.

Caletorii de acestea erau indatinat pe atunci, chiaru Caesarii punendu-se in fruntea calaretiloru, o faceau adese-ori; inaintea Panoniloru érá bateforiu la ochi, cá nu vedeau persecutori din nici o parte si in-desiértu asteptau dupa ei.

două jumătate a secolului prezentu. Se consultam istoria și vomu afla, că începând dela resbelulu de 30 de ani, domni'a austriacă au fostu respinsă de și pe incetu, dară in modu constantu, dela vestu spre ostu. Eră unu timpu in care dinastii'a habsburg-lotaringică se întindea până la fruntariile Franciei, domină in Spani'a, Itali'a și in totu centrulu Europei, până la fruntariile Rusiei și ale Turciei. In istori'a specială a imperiului austriacu vomu afla și adevăratele cauze ale decadentiei sale treptate, până ce ajunse in stare'a și situațiune'a sa actuală. Este incurcătă această istorie, dară foarte instructivă și foarte interesantă, și studiarea ei este nedispensabilă pentru totu aceia, cari traiescu in această monarhia, seu sunt învecinați cu densă.

Tradițiunea are o înfrurire in cele mai multe cazuri nesimțită și neobservată, nu numai asupra familiilor istorice ale unui stat, dară și asupra statului in care traiescu acele familii. Afară de Angli'a nu există nici unu altu stat in Europ'a, care se fia asia de avutu in familii vechi istorice, precum este monarhi'a austriacă. In timpu ce aceste familii istorice feudale ale Angliei au știut se profite foarte multu din amarele și sângeroasele lecțiuni, pe cari li le-au datu marele Oliver Cromwell, și a se pune in frunte'a națiunii englese, familiile feudale austriace s'au tinutu până după an. 1848 cu o consecență de feru, de tradițiunile și privilegiile lor învechite, ajutate și susținute fiindu de autoritatea papală. Consecința au fostu, că Austri'a au avutu, după dis'a lui Napoleonu I, totu-deauna cu o armată prea puțină și au fostu cu o idee mai seracă. Această părere alui Napoleonu I au fostu confirmată și la 1866 prin catastrofa dela Sadow'a.

De atunci încôce guvernele austro-ungare și-au datu totă silința că se repădă acele două mari scaderi. Cu ce rezultatu? Această o amu vedutu cu ocaziunea ocupării Bosniei și a Hertegovinei, cu ocaziunea manevrelor celor mari, ce au avutu locu in Galiti'a, și ni-o pôte spune și critic'a situațiune, in care se afla politic'a sa internă, care numai senina și multiamitôre nu se pôte numi.

Injumatirea monarhiei austriace prin dualismu, după catastrofa dela Sadow'a, s'a facutu la cererea și insistența cancelariului prussianu de pe atunci comitele Bismark, carele știă prea bine, că o Austria împartită in două, nu va mai fi in stare a se cugetă la unu resbelu de resbunare și revindicare in contra Prusiei. Prob'a acestui calculu adevăratu machiavelicu alu cancelariului prussianu, au fostu dată prin imposibilitatea Austriei împartite, de a face in 1870 cauza comună cu Franci'a in contra Prusiei. Atunci Austri'a au trebuitu se refuse alianța ofensivă și defensivă a Franciei, pentru-că eră slabită, nepreparată, avea două capete și două suflete, că și gemenii siamesi, eră in flanculu seu osticu avea pe Rusi'a amenințatôre, eră in celu stângu pe Itali'a, carea așteptă cu impăciență sosirea momentului de multu doritu și promis de către Prusi'a, că pretiu alu neutralității sale, adică, încoronarea unității Italiei prin ocuparea Romei și prin nimicirea suveranității temporale a Papalității.

Astăzi acelasu cancelariu prussianu, înaintatu la rangulu de principe, pus in între republic'a Fran-

ciei și rivalitatea Rusiei, nemulțumite cu purtarea reprezentantului Prusso-Germaniei la Congressulu din Berlin, avendu in coste pe Angli'a lui Gladstone, eră la sudu aspirațiunile particularistice și bine pronunțate ale Bavariei, s'au înamorat de focu in ochii Austro-Ungariei și este aproape a o înăbuși cu probele amicitiei și ale buna-voinței sale. Austri'a le primesce acestea de bani buni și urmădă consiliilor ce i se dau din Berlin, seu mai bine disu, din Friedrichsruhe.

„Germani'a nu va sacrifică nici o par'a și nici unu grădăritu pentru cestiunea Orientului, care nu atinge nici pe departe interesele Germaniei“ a disu principele de Bismark in Reichstagulu germanu, răspundendu la o interpelațiune, ce i s'au facutu relativu la situațiunea orientală, după încheierea tratatului dela Berlinu. Cele 20 vase de resbelu, care se afla astăzi in fati'a Dulcignei și între care se afla și vase prusso-germane, dau o desmintire, la apariția eclatantă, acelei dise înaripate a cancelariului de „feru și sângă.“ Dicem numai la apariția, pentru-că in realitate, vasele prusso-germane se tinu mai multu in rezervă, gat'a in totu momentulu de a se retrage, lasandu onôrea acțiunii și pôte a bombardamentului acelu portu, cuirasatelor englesesci și rusesesci.

Cându va ajunge treb'a la seriosu, Austri'a are o frumoasă armată, care arde de doru și impăciență consumatôre de a își recăstiga glori'a întunecată la Sadow'a și atunci, această armată va primi ordinulu de a merge înainte spre Orientu, pentru că se puna stavila expansiunii panslavismului și se ilu civilisădă. Dar finanțele Austriei sunt ruinate, ea nu este in stare a face fatia cheltueleuru colossale, reclamate de unu resbelu mare și periculosu. Bunulu nostru amic dela Friedrichsruhe ne va înlesni cu unu împrumut de unu miliardu deca voim, cu procente eține, numai se ne ducem se ne batem cu Rusi'a, pentru-că vedeti d-văstră, dice principele de Bismark, noi prusso-germanii trebuie se stănu ină 50 de ani cu man'a pe spada și cu frontulu spre Franci'a, care aștepta momentulu de resbunare. Întrebați pe maresialulu de Moltke și elu ve va spune, că asia este in adevăru. Dară pentru că se nu ve fia uritu, éta merge cu voi Romani'a și pôte și Itali'a și apoi, deca ve veti purtă bine, ne vomu trage noi socotél'a pe urma.

Deacă această alianță se va face sub patronajulu „onestului samsaru“ din Friedrichsruhe, atunci într'o buna deminție resbelulu russo-austriacu va fi declarat. In casu de a învinge protegiatului principelui de Bismark, atunci Austri'a va înăcătă câtu va pôte și i va fi permis din grati'a și cu voi'a principelui protectoru. Romani'a va fi proclamată regatu, din grati'a aceluasi protectoru și va recăstiga pôte partea din Bassarabi'a perdută la 1878, eră Itali'a va remanea pôte numai cu laurii gloriei și cu o buna despăgubire in bani. In casu de a suferi armele aliatiloru o înfrangere, ceea ce ar fi un'a din cele mai mari nefericiri pentru Romani'a, atunci, cine va pôte împiedecă pe Austri'a și pe Rusi'a de a se împacă pe contulu Romaniei, împartindu'o că pe Poloni'a, și cine va pôte împiedecă pe principele de Bismark a dictă Austriei, se cetedă Italiei o parte din „Itali'a irredenta“ asia,

culu celu mai infuriatu și eu și pe acesta l'am învinsu. Judeca Caesare dacă drăptă au fostu scaparea mea?

— Cuvintele tale potu fi drepte — replică Herculeu, — tu vei fi prizonierulu meu, dar insocitorii tei au greșitu, pentru-că au desconsideratu și frântu disciplin'a militară, ei sunt condamnați la mórte.

— Si eu voi fi între ei, Caesare; — prim'a lovire se se dea asupra capului meu — răspunse cu infocare Constantin. — Eu i-am adusu că insocitori și ei n'au știut că comitu o crimă in contra disciplinei, pentru-că eu le-am fostu duce, eu le-am datu ordinulu. Deacă e lipsă de culpabilu aici e capulu meu.

Herculeu eră neînduplecatu.

— Caesare, — i dise Constantin după ôre-care cugetare — eu am venit se'ti ceriu man'a fetei tale, mi-am adusu insocitorii, meritu eu și acuma mórtea?

Herculeu ilu privi cu veselie.

Tinrile! — răspunse Caesarulu — dacă vei fi cându-va Augustu nu suferi Caesari in jurulu teu, tu esti mai multu de câtu noi toti.

Constantinu se departă casatoritu din Veron'a in Britani'a unde tatalu seu tragea de mórte. Chloru Constantin au repausatu, loculu lui de Caesaru ilu ocupă Constantin, după aceea își retrase legiunile din Gal'i și ină că tineru domnea preste întregu imperiulu român, alegându'si de resiedință Bizantiulu, carele după numele seu l'au numitu Constantinopole.

Constantinu au învetiatu dela Diocetianu filosof'i'a de stat, dela Herculeu ambițiunea și dela mam'a sa sublimitatea principiiloru religiunii crestine.

precum in a. 1866 i-au cedatu Veneti'a și cuandrilăterulu lombardicu? Nimenea pe lume.

Din cele espuse până aci vedem deci, că nu trebuie se fia cineva russo-filu, seu se simpatisădă cu ideile și tendințele necualificabile ale celor dela „Democratia'națională“, precum avura amabilitatea a ni-o insinua diplomatii dela „Telegrafulu“ din Bucuresci, pentru că cineva, esaminandu din tôte punctele de vedere proiectat'a alianță austro-romana, se se înspăimēdă de pericolele pe care le învôlva ea pentru junele statulu Romaniei, și pentru că se aiba curagiulu „nepripitu“ de a dice și a repetă, nu in stilu „academicu-rusescu“, ci in stilu curatu patrioticu-romanescu, că o alianță a Romaniei cu Austri'a nu numai că este un'a din cele mai nepoporale alianțe, pe care o ar pôte închiăia Romani'a in înpregiurarile actuale, dară totuodată și cea mai fatală și periculăsa pentru întregu elementulu latinu din Orientu. O dicem această nu din ura seu pasiune, ci din convicțiune și in consciința curată, chiaru cu pericululu de a fi excomunicati și lapidati de către diplomatii „Telegrafului.“ Bine aru face d-loru se recităsca ină odată istori'a Austriei, pentru că se afle in ea, că unu renumitu barbatu de statulu austriacu, principele Felix Schwarzenberg au fostu acela, care a disu că: „Austri'a va pune lume'a in uimire prin ingratitudinea sa.“ Precum se știe, principele și-a tinutu parol'a. Unu altu principe, actualulu cancelariu prusso-germanu, au pusu lume'a in uimire prin ingratitudinea sa fatia cu aliatii sei din 1870, bagându'i și indesându'i pe totu subt chiver'a prusiană. Despre celebr'a ingratitudine a principelui — cancelariu rusescu fatia cu Romani'a, nici nu mai vorbim, pentru că ea este ină destul de recentă, de câtu se pôte fi dejă uitată seu iertată. Ingratitudinea celor puternici și învingători, fatia cu aliatii lor mai mici, se pare deci a fi admisă că maximă politică in dreptulu internaționalu modernu, reformatu in modu radicalu de către cancelariulu de „feru și sângă“ alu Germaniei moderne, alu acelu cancelariu, care este celebrulu autoru alu maximei „forti'a primădă dreptulu.“ Deacă Prusi'a, deacă Rusi'a au potutu seceră nepedepsite, in decursu de scurte intervale, fructele ingratitudinii lor fatia de aliatii, pentru ce ôre n'ar fi permis și Austriei, a mai pune lumea ină odată in uimire, prin o a două edițiune a ingratitudinii sale, fatia de unu aliatu alu seu, precum ar fi de exemplu Romani'a?

Éta o întrebare pe care aru trebui se și-o pună in fiacare momentu, cei ce pledădă cu atăta zel pentru o alianță austro-romana.

Vomu mai reveni și cu alta ocaziune asupra acestei cestiuni de viață și de mórte pentru totă suflare'a romanăscă.

Camilu.

Discurse parlamentare tinute in cestiunea agraria transilvana.

Sedinti'a din 8 Juniu 1880.

(Urmare.)

Presedintele: pune la votu testulu.

Se primesce și amendamentele se resping.

§. 26. După sosirea planului de regulare, propozițiune sau comasare, pregătitu de inginerulu funcționatoriu, judele pertractatoriu stătorescu pentru pertractarea lui o di de înfățișare in fatia locului, și încerca și cu această ocaziune înăpăcirea, eră dacă această n'i succedă, ia la protocolu câte o declarațiune a fiacarei partide și dacă afla de lipsă, sau dacă ceru partidele, dispune la momentu oculatiunea prin experti.

La oculatiune, comunele interessate in causă, sau grupele de interesse, alegu in sensulu §. 15 câte unu expertu dintre expertii economici denumiți pentru teritoriulu tribunalului, judele pertractatoriu denumesce de presedinte alu comisiunii de experti unu ingineru autenticatoriu, eventualu și unu expertu permanentu economicu cu cunoscință de specialitate in silvanistică.

Judele pertractatoriu comunica cu această comisiune de experti datele necesare, și după oculatiunea tinută in fati'a locului ia opiniunea lor la protocolu.

După terminarea oculatiunii, partidele se mai potu declară odată.

Neînăfățișarea partidelor citate in regulă pre lănga aretarea scopului pertractării, nu împedecă tînerea pertractării.

Judele pertractatoriu, dacă afla de lipsă pentru lamurirea lucrului, după ce a luat la protocolu declarațiunile partidelor, sau după ce a alaturatu la protocolu declarațiunile partidelor date eventualu in scrisu, pôte pune partidelor întrebări, ia răspunsurile lor la protocolu și subterne pertractarea terminată in modululu acesta la tribunalu.

Hosztinski János: On. Casa! Fiindu că s'a stersu institutiunea expertilor permanenti propun se se elimine și din acestu §.

Bokross Elek: 'Mi iau voia a propune modificarea următoare:

„In alin'e a doi'a a §-lui 26 cuvintele aceste „dintre expertii economici denumiți pentru teritoriulu

tribunalului", mai departe totu în aline'a acésta cuvintele „permanentu economicu" se se eliminează.

La votare se primesce testulu cu amendamentul lui Bokross.

§. 27. Tribunalulu, dacă afla de lipsa a se mai face eruari, sau a se mai procura alte dovedi, îndrumédia, pe judele esmisse spre efectuarea aceloră.

Tribunalulu decide, pre câtu se pôte într'una sentinția asupra tuturor cestiunilor controversă; în privinția acelor puncte, în cari s'au împaciuitu partidele, neconditionatu servece dreptu cinosura împaciuirea.

In contra sentinții potu apelă partidele intra dominium la tabl'a regésca, éra de aci la Curia regésca cá foru supremu.

Parteniu Cosma: Tribunalele din Transilvani'a observa în procesele urbariale o pracsă, care după parerea mea este gresită. Anume: dacă succede partidelor sub decursulu processului a se împacă într'una sau alta cestiune, împaciuirea se alatura la acte și se ia spre scire tocma că în Ungari'a, éra celelalte cestiuni se supunu apretiarilor judecatoriului. Judecatoriulu la aducerea sentinției nici nu mai reflectédia la cestiunile împacate, ci își estinde sentinția numai asupra acelor cestiuni, în cari nu a succésu împaciuirea, și astfelu întimédia partilor o sentinția manca.

In Ungari'a nu se urmădia astfelu, ci judecatoria coprinde în sentinția toate cestiunile cari au fostu substratul processului, atâtu cele resolve prin împaciuire, câtu și cele supuse judecatoriei, și numai în motive arata cauzele, pentru cari sunt provideute în specialu cestiunile asia precum sunt. Acésta pracsă asi dori se se introduca și în Transilvani'a, cá partidele se nu fia silite cu sentinția în mana a scormoni actele processuale prin arhivele tribunaleloru, cá se véda ce au de facutu, ci cá sentinția ce o capeta, se fia oglind'a întregului processu.

Asia credu cá acésta pracsă n'ar fi daunósa nici pentru Transilvani'a și presupunu cá si dlu referentú cá juristu practicu, celu pușinu în acésta propunere va fi de acord cu mine.

Propunerea ce vi-o recomandú spre acestu scopu este următoarea:

„Amendamentu la §. 27:

„Aline'a a dou'a se se redactedie în modulu urmatoriu:

„Tribunalulu decide într'una sentinția asupra tuturor cestiunilor pertractate; în privinția acelor puncte, în cari s'au împaciuitu partidele neconditionatu — servece dreptu cinosura împaciuirea, éra dispozițiunile ei trebuie introduce în sentinția."

Bokross Elek: Nu potú primi amendamentulu din doué puncte de vedere, unul este: cá în amendamentu nu se coprinde numai atâtú câtú a binevoitu a motivá dlu deputatu, ci mai sunt inca doué diferinție foarte esențiale: un'a, cá în testu este cuventulu acesta „controversă," va se dica cá judecatoriulu numai cestiunile controversă are a le provide, afara de acésta mai sunt cuvintele „pre câtu se pôte într'una sentinția," adeca nu obliga pe judecatoria cá în cestiunile cari se resolvescu în timpuri diferite si cari reclamá o manipulare separata, la tóta intemplanța se aduca una sentinția. Amendamentulu d-lui deputatu a trecutú și preste acésta, éra aceea ce este în amendamentu si nu se afla în testu: este simplu obiectu de regulamentulu afacerilor interne judecatorescu, prin urmare o pracsă gresită, ce dóra ar esiste în unele locuri, nu reclama dispozițiune legislativă. Pe bas'a acestora recomandú testulu comisiunei spre primire.

Punendu-se la votare se primesce testulu comisiunei, éra amendamentulu deputatului Parteniu Cosma cade.

Capitulu VI.

Esecutiunea.

§. 28. Pentru esecutarea sentinției ajunse la valóre de dreptu sau a împaciuirei, esmíte tribunalulu reg. unu jude dintre membrii sei, care procede din oficiu si independentu în tóte cauzele ce aparținú esecutiunei.

Spre acestu scopu judele procedatoriu îndrumédia pe ingineriulu functionariulu, ca conformu sentinției sau împaciuirei, se gátésca în terminu preclusu map'a cea noua a regulare sau a comassarei, contractulu si cólele de posesiune despre nou'a stare a posesiunei, éra la comassare documentulu comparativu alu posesiunei vechi si noue.

Dupa sosirea acestor operat, judele procedatoriu defige terminu pentru inceperea dislocării (khasitás).

Dacă în diu'a acestui terminu, partidele facu esceptiuni contra operatului de dislocare, si dacă se ivescu temeri fundate, cá operatulu nu coresponde sentinției sau împaciuirei, judele procedatoriu chiama numai decâtú pe ingineriulu autenticariulu, i asculta opiniunea în privinția cestiunei ivite, apoi dispune inceperea dislocării sau rectificarea operatului.

Dupa terminarea dislocării, judele procedatoriu introduce partidele judecatorescu în posesiunea cea noua. Cu acésta ocaziune partidele au dreptu s'și faca reclamațiunile contra esecutiunei. — Judele procedatoriu esamínédia prin unu ingineriu autenticariulu corectitatea técnica a operatului de dislocare si substratele reclamațiuniloru, si pe bas'a acestei opiniuni autentice operatulu, sau dispune în privinția rectificárilor necesare.

Pentru remediarea gravaminelor ce s'au potutu ivi în decursulu esecutiunei, are locu representatiunea normata în §. 18. Decisiunea adusa de tribunulu în acésta cestiune se pôte apela la respectiv'a tabla regésca si de acolo la Curia regésca cá foru supremu.

Se primesce.

N. B. Abundanti'a materiilor ce astépta publicarea lor, nu ne mai permite a continuá cu publicarea acestor debateri. Le curmamú deci aci, recomandandu celor ce se interessédia despre terminarea debaterilor, precum aceloră, cari dorescu se aiba textulu romanescu

alu legi sanctionate, cartea d. adv. P. Cosma, a carei aparitiune o am anuntiatu la timpulu seu. Red.

Sciri diverse.

— (Despre primirea si petrecerea M. S. imperatului în capital'a Bucovinei) diarele oficióse publica următoarele amenunte:

Sosindu M. Sa în Cernauti în diu'a de 16 Septembrie, d. Rector magnificus a fostu singur'a persóna, care s'a bucuratu de prea înalt'a atentiune. Monarchulu i dise: voiú fi încantatu se cercetediú acea universitate, pe care o am creatu Eu.

Primindu apoi consiliulu municipalu, d. Bălinesti, conducătoriulu consiliului, aparú înaintea imperatului în uniform'a sa de capitanu. M. S. ilu întrebă, cá de unde are uniform'a si pentru ce se afla în pensiune. Capitanulu respunse între altele: „Dela batali'a dela Custozza, unde am fostu greu ranitu."

La primirea advocatiloru, imperatulu întrebă pe conducătoriulu lor, Dr. Roth, câtú advocati se afla în Bucovin'a. Respunsulu fu, cá 29. Intrebându mai departe monarchulu, cá cum se împartu, I se spuse, cá 20 se afla în Cernauti, éra restulu de 9 se împarte prin provincia. „Acésta este o împartire nepotrivita", replică imperatulu, „grama-dinduse toti spre capitala, provinci'a este lipsita de fortiele necesare."

Pe drumulu dela universitate până la templulu jidovescu se intemplă urmatoriulu incidentu: gard'a de onóre se încercă se respinga înapoi pe unu omu, care voiă se inmanuedie imperatului o petitiune. Tumultulu ce se făcu astrase atentiunea monarchului si dandu ordinu trasurei ca se se oprésca, se dete josu si se grabi spre tieranu, înaintea caruia inse trebui se astepte câteva momente, până ce isi potú scóte bietu tieranu, char-tiile sale legate si innodate într'o batista.

La acésta scena publiculu erupse în aclamatiuni entusiastice. Dupa ce imperatulu s'a reintorsu la trasura, se adressă în terminii urmatori către gardistii ce'lu încongiurau: „Ve rogu, domni mei, se nu respingeti pe ómeni, cari voiescu se'mi addressedie petitiuni. Lasat'i se vina înaintea mea.

— (Principele de coróna Rudolf) ca-diendu în 16 l. c. cu calulu în decursulu manevrelor prussiane la Berlin, si-au causatu o usióra contusiune la unu pecioru. Dejá în 19 l. c. s'au reintorsu sanetosu la Vien'a.

— (Decoratiuni austriace.) M. S. imperatulu a conferitu d. ministru de resbelu Slanicénu marea cruce, d. locot.-colonelu Scheletti crucea de comandoru si d. capitanu Obedenaru crucea de cavaleru alu ordinului Franciscu Josifu. Tempora mutantur et . . .

— (Comitetulu Asociatiunei transilvane) alesu din nou în adunarea generala dela Turd'a pe alti trei ani, a tinutu Sambata în 18 siedintia plenaria sub presiudu onor. domnu vice-presedinte consiliariu de curte Jacobu Bologa. Siedinti'a fu cercetata foarte bine. Tóte decisiunile adunarei generale se luara înainte cu scopu de a se executá fiacare la timpulu seu. În acea siedintia s'au alesu o comisiune de 5 membrii Br. D. Ursu, G. Baritiu, V. Romanu, E. Brote, adv. B. Harsianu, a carei problema va fi asiediarea unui monumentu în memori'a lui Andreiu Murasianu. S'a compusu si comitetulu expositiunei din 9 membrii si anume: c. r. colonelu în pens. Br. Davidu Ursu, Georgie Baritiu, protop. si professoru Joanu Popescu, advocatu Parteniu Cosma, directoru Visarionu Romanu, proprietariu mare Alexandru Lebu, controloru Eugeniu Brote, professoru Dem. Comsia, professoru dr. Daniilu Popoviciu-Barceanu. Zelulu, labórea si energi'a nu va lipsi acestui comitetu. Problem'a sa este mare si grea; dara si poporul romanescu este numerosu, éra necesitatea este imperativa, de a se produce fiacare cu ce scie, cá-ci sciintiei si artei nu i se pune nici o margine si nici o restrictiune. Are fia-cine timpulu de 10 luni întregi spre a se prepará, pentru-cá se fia gata celu pușinu cu 1 luna înainte de 15/27 Augustu 1881.

Concurselu pentru stipendie se publica cu terminu pe 20 Octóbre st. n.

Eri se tinu a dou'a siedintia, despre alu carei resultatu cu alta ocaziune.

— (Alegerile deputatiloru la congressulu nationalu-bisericescu gr. res.) s'au terminatu. În cerculu electoral Sibiu com-

pusu din 22 comune biser. fu alesu onor. domnu consiliariu de curte Jacobu Bologa cu 1048 voturi contra la 193 împartite între alti 6 candidati.

— (Tergulu de tómnă alu Sibiului.) Mai avemu totu dile calduróse, curmate câte-odata prin ploii usióre, foarte necesarie acuma, candu se facu semenaturele de tómnă.

Tergulu celu mare de tómnă din lun'a acésta nu a fostu asia de cautatu cá celu de înainte cu unu anu; totusi s'au facutu în mai multi articlii vendiari bunicele. Vitele au avutu pretiuri relative mari, ceea ce se esplica atâtú din strict'a oprire a importului din Romani'a, câtú si din împregiurarea, cá în mai multe districte ale tieriei a esitu nutretiu multu, la care se voru mai adaoge si penusiele de papusoiu (cucurudiu), paie de ovesu si de ordiu; pre langa acestea multi economi s'au dedatu la semenatulu de trifoiu si lucerna. Facu foarte întieptiesce toti acei economi, cari punu temei mare pe tinerea si ingrasiarea de vite, prin urmare pe castigarea de nutretiu câtú se pôte mai multu si mai bunu. Chiaru natur'a muntósa si clim'a tieriei nóstre ne spunu ce au se faca economii nostrii, cá se prosperedie. Fára vite, cum se potú folosi minunatele pasiuni din munti si din padurile seculare? si fara acelea de unde se ia atâtú gunoiu, câtú ceru agrii într'u parte mare a tieriei?

Cerealiile nu s'au cautatu nici la tergulu de tiéra cá altadata; au lipsitu speculantii. Numai laboriosii moti, cari adusera cu vreo 17 cara vasa de lemn (ciubara etc.), precum si alti sateni de ai nostrii din partile Zlatnei, cari speculédia cu cerealii, se departara de aici cu carale încarcate mai alesu de papusoiu. Manufacturi si haine facute gat'a mai alesu de érna, mantale, rocuri gróse si relative foarte eftine, dacă nu lasi se te pacalésca, pentru-cá fiii lui Israilu ceru de regula pretiu indoitu, uneori si întreitu, dacă simtu cá nu te pricepi la lucru, apoi iti dau marf'a cu câtú le-ai oferitu. Asta-data le-au venitú foarte preste mana serbatorile de anulu nou alu lor si asia numit'a dio'a lunga, în care nu mananca nimicu 24 de óre întregi. — Femeile nóstre de romanu, care se ocupa cu industri'a de casa si aducu în piatia pensarii diverse, pánuri, bráne, traisti, desagi, straie, tióle, catrintie, covóra, fetie de mese, totu din lana etc. au vendutu totu ce au adusu. Éca ce întielesu are industri'a de casa! Odata si bine femei suflcate, laborióse si harnice.

— (Superstitiune.) În Bai'a de Crisiu nu de multu s'a spendiuratu o servitóre în curtea domnului ei. Acuma se afirma acolo cu tóta seriozitatea, cá spendiurat'a „revine". Asia unii voiescu a o fi vediutu ámblandu cu o trasura fara cai; altii érași sciu se istorisésca, cá reposat'a revine în fiacare séra, lipsita de capu, la cas'a fostului ei domnu, aprinde luminele si apoi pléca érași. Astfelu de flécuri se istorisescu si se credu în Bai'a de Crisiu, unde se afla doué scóle si trei preoti.

— (Pest'a bovina) au eruptu în comitatulu Somogy.

— (In Tomp'a, comitat. Huniádórei) grassédia angin'a difterica.

— (Primirea canonierei romane „Griviti'a" în portulu din Constantia.) Luni, 25 Augustu st. v., la ór'a 1 p. m., a intratu în portulu Constanti'a canonicier'a romana „Griviti'a" venindu din spre Constantinopole.

„Griviti'a" erá asteptata. Autoritatea locala luase mesuri cuvenite, inca din timpulu, pentru primirea primului bastimentu de resbelu romanu, construitu pentru marea nóstra. Astfelu, candu canonicier'a fu semnalata, si d. capitanu alu portului i esise pe mare înainte cá se o întempine, d. prefectu alu judetiului, d. colonelu comandantu alu garnisónei, d. nii siefi ai diferitelor corpuri de trupe aflate în judetiu, d. primariu alu orasiului, d. nii oficeri ai garnisonei, d. nii functionari ai diferitelor servicii publice si unu numerosu publicu se aflau pe malulu de piétra, ce desparte portulu de restulu marii. Bateri'a de artileria stá asediata în fati'a casarmei infanteriei dominandu portulu, în care tóte bastimentele ancorate purtau paviliónele respective, dominate de stindardulu romanu.

Candu „Griviti'a" se apropia de portu, trei salve de artileria o salutara. În acelasu timpulu music'a reg. 6 de infanteria si music'a reg. 1 de rosiori cantau marsiulu militaru romanu. Indata ce canonicier'a se opri langa malu, d. prefectu alu

judetiului, d. colonelul comandant al garnisiei si d. primar al orasiului mersera pe bordu, ca se augredie d-lui locot.-colonelul Dimitrescu Maicanu, ce o comanda, buna venire. D. primar oferi pentru bastimentu o frumosa coróna de flori.

Primari'a orasiului pregatise, pe malu, o mésa, equipagiului „Grivitiei“. D. loc.-colonelul Dimitrescu Maicanu, insocitu de d-nii ofierii si càtiva soldati ai bastimentului, descinsera. Se ridicara toate pentru marin' a romana, pentru armata, pentru prosperitatea si marirea natiunei.

Canonier' a „Grivitiei“ este unu frumosu si solidu vaporu cu elice. Va fi armata cu doue tunuri de 9 la Galati, unde i se va complectá equipagiulu. Se crede ca este destinata a stationá in portulu Constanti'a. (Farulu Constantiei.)

— (Unu nihilistu necredintiosu.) —
Diariulu „Herold“ publica urmatórea povestire, care are trebuintia inse de a fi confirmata: „Acum patru séu cinci luni se aretà la una din garele de aici, unu omu inbracatu prostu, avendu in mana unu micu sacu de caletoria. Elu dede o rubla bacsisiu hamalului care i tñuse saculu, pe candu elu isi scóse biletulu. Desteptatu prin acésta darnicia, hamalulu se duse de comunicá faptilu politiei. Necunoscutulu fu arestatu, éra saculu deschisu; elu continea materii esplosibile, proclamatiuni si serii interdise. Pe timpu de o arestare de mai multe luni, necunoscutulu refusa de a dá vreo lamurire. Acum câteva dile inse, elu ar fi facutu destainurile cele mai intinse asupra capiloru mai insemnati ai miscarii socialiste, asupra organisarii partidei, asupra chipului cum isi procura banii si in fine asupra crimei din palatulu de érna, alu carei autoru s'ar fi aflandu déjà de multa vreme in man' a politiei. Dupa ce facu aceste destainuri, elu se spendiurá in inchisóre, lasandu pe masa o scrisóre, in care dicea, ca s' a sinucisu, fiindu-cá a fostu necredintiosu partidei sale.“ (Romanulu.)

Phylloxera vastatrix.*)

Locuitorii Franciei, precum escelédia in tóte, asia si in cultivarea vitiei de viia si in producerea celoru mai bune vinatie sunt renumiti in tóta lumea. Cultur' a viiloru a fostu cunoscuta in o parte a Galliei vechi cu 600 de ani inainte de Is. Chs. Iuliu Caesaru aflase in Galli'a (Franci'a de astadi) vii minunate si atátu de multe, in càtu imperatiului Domitianu ii venise in minte cá se decretedie es-terminarea partiei jumetate din ele. Comerciu franciesiloru cu vinuri a fostu in tóte vécurile fórté considerabile. In Franci'a se producea pàna acuma, in anii de fertilitate mijlocia, pàna la 60 milióne de hectolitru de vinu. Francesii béu cu placere vinuri bune, totusi nu sunt betívi si cari sunt, moru mai curendu. O parte mare a vinului produsu se vende in strainetate, cu pretiuri mari.

Sunt acum vreo 20 de ani, de candu cultivatori au inceputu se observe in unele tinuturi, cá o parte a viiloru tãnjese, precum se dice pe la noi, si regressédia pe anu ce merge, cu tóta ingrijirea ce li se dà.

Erá deci lucru firescu, daca cultivatorii de vitia si alti barbati eruditi de specialitate n'au intardiatu a cercetá dupa caus' a acelu morbu.

Planchon, professoru in Montpellier, a constatatú cá pe acestu morbu alu vitiei ilu causédia o insecta necunoscuta pàna atunci in Europ'a, — cá milióne din aceste insecte ataca radacinile vitiei si sugundu' i suculu nutritoriu, vit' a lancediesce, palesce, apoi pere cu totulu. Insect' a a numitu-o „phylloxera vastatrix“ tradusa din cuventu in cuventu „uscatória de foi“, in terminu popularu a „potea numá“, „peduche de vitia.“

Phylloxer' a e din class' a aphyseloru, insecte, cari mare parte sporescu si se nutrescu pe foile planteloru. In privinti'a insusiriloru si a transformarei sémana multu cu acele insecte merunte, ce se vedu primavér' a pe foile trandafiriloru, cu singur' a deosebire, cá phylloxer' a locuesce de comunu in pamentu si numai cá exceptiune, in partea mai caldúrsa a verei, apare pe foile vitiei.

Phylloxer' a se presenta in patru forme si a-nume: a) fàra de aripi pe radecinele vitiei, b) fàra de aripi pe foile vitiei, c) cu aripi pe foile vitiei si d) pe foile vitiei cá barbatu si femeiescu.

Phylloxer' a de pe radacina are colóre galbina deschisa séu si mai inchisa; inaintandu in etate trece in colóre verdia. Form' a corpului e ovala,

cá migdal' a, capulu e cam atetiu, inarmatu cu doue cornisóre (antene, fire pipaitórie) finite in trei ramurele; la radacin' a cornitielu se vedu ochii, de colóre rosia inchisa. Trunchiulu corpulu constá din siepte ánele. In partea de desubtu a corpulu are siese pitióre si unu acusioru (sugatória), prin care suse vitiei si suculu vitiei. Marimea phylloxerei in lungime e cam de 0.8 milimetrii. Ouale 30—40 la numeru, sunt galbuie, in lungime 0.33 mm. in latíme 0.17 mm. O insecta de acestea in restimpu de doue septemani oua câte 30—70.

Fia-care din acestu soi de phylloxera (de radacina) este de genulu femeiescu; sporescu (parthenogenetic), oua fàra impreunare cu phylloxer' a de genulu barbatescu. Ouale a opt' a di producu generatiune noua, care preste doue septemani éra óua. Asta se repete de siepte optu ori pe anu. Acum daca vomu presupune, cá din 30—70 óua, cu calculu de mijlocu, remanu si producu generatiune noua numai 40 óua, generatiunea a dou' a va produce 1600, generatiunea a trei' a 64,000, generatiunea a patr' a 2,560,000 si asia mai departe, in càtu nu este esagerata afirmatiunea, cá din un' a singura phylloxera in restimpu de unu anu (7—8 generatiuni) voru fi sie sedieci mii de milióne.

Alu douilea soi de phylloxera se numesce nymphá. Colóre-a-i e galbena rosietica, pitiórele si cornisórele sunt mai lungi si mai subtiri, de càtu ale phylloxerei de radecina. De doue laturi pe corpu se vede loculu, de unde mai tardiu, dupa nepàrlirea ultima, se desvólta aripele.

Din nymphá in lunile lui Iuliu si Septembre se desvólta phylloxer' a aripata.

Corpulu acestui soi de phylloxera are colóre rosietica pestrita in negru; lungimea e 1 mm.; ochii sunt mai mari cá la phylloxer' a de radecina si cá la nymphá; pe corpu de doue laturi are câte doue aripi mai lungi de càtu trunchiulu corpului. Phylloxer' a aripata pune pe foile vitiei câte 4 óua, doue mai mici, doue mai marisóre. Cele doue oua mai mici producu phylloxere barbatu si, cele mai marisóre femeiescu. Acestea dupa impreunare cu barbatu punu câte unu ou de érna, ce servece a regenerá phylloxer' a de radecina.

Precum se dice, phylloxer' a aripata nu s' a aflu in Ungari'a pàna in 21—22 Iuliu anulu curente, candu Dr. Szaniszló si colegii sei (au fostu de faciá si scriitoriulu acestoru schitie) in Pirnu (Péér, comuna in Comitatulu Selagiului, cerculu pretorialu alu Tasnadului), au aflu mare numeru de phylloxera aripata. De atunci s' a mai aflu in comun' a Pele, totu in acelu comitatu si cercu pretorialu.

Phylloxer' a (de radecina) se asiédia pe radecinele vitiei si se nutresce cu suculu, ce ar fi se dea viétia vitiei. Ori-càtu de mica se fia phylloxer' a si prin urmare ori càtu de puçinu suculu, ce suge si stórce o phylloxera dela vitia, déca vomu lura e in stare de a generá intr' unu anu 60 mii de milióne, vomu pricepe cá o vitia atacata si singuru de un' a phylloxera, e espusa la perire si cura, cá-ci preste unu anu séu doui acoperita de mii milióne si miliarde de insecte, nu mai este in stare a se nutri pe sine si pe acestu numeru infinitu de inimi. Pe vit' a atacata in anulu ántaiu nu se vedu semnele morbului; in anulu alu douile vit' a nu se desvólta cá de comunu, remane mai mica, frundiele si acum ii sunt verdi, face struguri; inse foile se cocu mai timpuriu; in lun' a lui Iuliu galbinescu, se usca; o parte din struguri in decursulu verei pere, numai puçini remanu spre róda. Cei remasi se cocu reu, la gustu sunt apatosi. Morbulu se póte observá mai bine la radecini; anume radecinele subtiri (sugatória) ale vitiei sanetóse sunt netede, brunete, frumóse, éré ce atacate de phylloxera sunt galbene, noduróse cá penele de gásca, cój' a radecineloru mai grósa, se desface usioru si sub ea se vedu phylloxere séu óua de phylloxera.

In alu treilea si patrúlea anu morbulu inaintédia; mladitiele vitiei in fia-care anu sunt mai mici, frundiele mai galbuie. In alu patrúlea anu vit' a nu mai produce struguri.

In alu cincilea anu primavér' a vit' a abia cresce de 5—10 cm. apoi preste véra se usca si acésta. Acestu cursu alu morbului e mai incetu la vit' a grasa, bine cultivata, dar la tóta intemplantu in alu 5—6-lea anu resulta perirea vitiei.

Nimicirea vitieloru se estinde in cercu, cá-ci phylloxerele de pe radecinele vitieloru morboése, nimicite, ne mai aflandu nutrementu pe densele, se muta pe radecinele vitieloru invecinate.

Timpulu caldurosu, clim' a calda, vér' a fàra ploi sunt fórté favorítórie pentru sporirea si latirea phylloxerei.

Phylloxer' a nymphá, phylloxer' a aripata, precum si barbatu si femeiescu nu sunt stricatióse atátu prin sporirea lor, cá-ci precum s' a vedutu, ast' a nu e mare, càtu mai virtosu prin aceea, cá din nymphá se desvólta phylloxer' a aripata. Acésta din arma e in stare a sburá in departare de 100 pasi, apoi ventulu o póte rapá si duce mile si mile de locu. Prin urmare phylloxer' a aripata, in càtu e fórté apta spre a transportá pericululu, se póte privi de celu mai periculosu soi de phylloxera.

Dorere, cá precum s' a amintitu, in Pirnu (Péér) in Selagiu, primul casu in Ungari'a, s' au aflu déjà si phylloxere aripate si inca in unu numeru fórté mare; prin urmare temerea e generala si destulu de motivata, cá escelentele vinie de pe Erin, cari producu renumitulu vinu de bacatoriu,*) càtu mai curendu voru cadea victima.

La acestu locu cutediu a trage atentiunea transilvaneniloru, cá Selagiulu, unde in intréga Ungari'a e mai latita phylloxer' a, fiindu-le in apuciere, se fia destepti, nu cumva óspele neplacutu, ce stá la pragu, se intre din aceste parti in viile lor. Dupa a mea parere, de si muntii Mesesiului despartu pe ardeleni de Selagiu si li servese de scutu celelalte inportare de phylloxerei, — de si Pirnulu si celelalte comune infectate sunt situate in partea de càtra siesulu Ungariei, phylloxer' a din aceste parti póte strabate mai usioru in Transilvani'a.

Phylloxer' a isi trage originea din Americ' a. Acolo ea vietuesce pe vitie, fàra a le stricá, cá-ci vit' a americana e mai puternica de càtu a nóstra, e in stare a se luptá cu acestu inamicu.

Nu e asia in Europ'a

Franci'a are 3,800,000 jugere catastrale de viie; din aceste pàna acum sunt infectate séu de totu nimicite 830,000 jugere, va se dica, fiindu cá viile tieriloru de sub corón' a St. Stefanu sunt de 730,000 jugere catastrale, in Franci'a sunt atacate si parte nimicite cu 100 mii de jugere mai multe viie, de càtu este arealulu intregu alu viiloru din tierile de sub corón' a St. Stefanu. — Franci'a pàna a nu se ivi phylloxer' a, a produsu pe anu 80 milióne hectolitru de vinu, acum abia produce 40 milióne. (Va urmá.)

*) Dela italian: Bocca d'oro.

Preturiile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

17 Septembrie st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	6.50—7.50
Grâu, amestecat	1 „ „	5.—6.—
Secara	1 „ „	4.80—5.20
Papusiou	1 „ „	4.80—5.20
Ordiu	1 „ „	4.10—4.50
Ovesu	1 „ „	1.70—2.10
Cartofi	1 „ „	1.60—2.10
Mazare	1 „ „	6.50—7.50
Linte	1 „ „	9.—10.—
Fasole	1 „ „	6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	36.—38.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	30.—32.—
Curna de vita	1 „ „	—46
Oua 10 de	1 „ „	—20

Cursuri de Bucuresei in Lei noi (franci).

6 Septembrie st. v. 1880.

Obligatiuni rurali din 1864 convertite cu 6%	1. 86.1/2 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	108. „
Obligatiuni dominiali cu 8%	103.1/4 „
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	98.3/4 „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	92.3/4 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	100.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	55.— „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	98.80 „
Prioritati cu 8%	— „
Actiunile bancei Romani'a din 1869	330.— „
Daci'a, comp. de asecur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	225.— „
Romani'a, compania de asecur. din 1875 cu 8% act. (200 l.) platitu 100	74.— „
Rent' a romana din 1875	77.1/2 „
Diverse:	
Argintu contra auru	4% „
Bilete hipotecarie	2 1/2% „
Florini val. austriaca	2.14 „

Ernaticu de vite.

Pe mosi'a Darabani, judetiulu Dorohoi, gasindu-se fênu de cea mai buna calitate si pasiune inbelsiugata si intinsa, — mocanii cu oi, cai, séu ori-ce altu soi de vite sunt primiti la ernaticu cu conditiunile cele mai favorabile. Atátu in privirea indemanariloru càtu si a pretiului a se adressá directu la Curtea mosiei. (29) 5—6

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Kraft.

*) A se vedea cele premisse in acésta materia la Nr. 71 col. 3. Red.